

Forskning om lätt svenska - en kritisk granskning

Lätt språk, eller lättläst som syftar specifikt till texter, är en förenklad version av allmänspråket och riktar sig till personer som har svårt att läsa eller förstå allmänspråk (Nietzio et al. 2014). Kring 11–14 procent av Finlands befolkning har ett behov av lätt språk, bland dem finns till exempel personer med intellektuell funktionsnedsättning. Behovet ökar i takt med en ambition att främja ett mer inkluderande samhälle, samtidigt som allt högre krav ställs på medborgarnas läsförmåga. (Leskelä 2019, Nordenstam & Olin-Scheller 2017) Trots det är den vetenskapliga forskningen om lätt svenska anmärkningsvärt begränsad. Inom läsbarhetsforskningen och psykolingvistik finns dock en lång tradition av forskning som tangerar ämnet. (Wengelin 2015, Falkenjack et al 2013, Lundberg & Reichenberg 2008) Lätt språk definieras i den praktiska användningen och saknar i många fall teoretisk förankring och vetenskapliga belägg. (Leskelä 2019) I vissa fall överensstämmer definitionerna med forskningsresultat som i dag ses som föråldrade, eller som har förvanskats eller missuppfattats. (Wengelin 2015)

Vi gör en meta-narrativ kartläggning av den begränsade forskning som finns om lätt svenska och studerar i vilken grad det finns en gemensam syn på vad lätt språk är, om det sker en förändring över tid, och vilken tidig forskning som ses som viktig i senare publikationer. Vi tydliggör också vilka forskningsresultat det praktiska arbetet tar stöd av, och vilka forskningsluckor som finns. Vi spårar också sådana tolkningar av forskningsresultat som kan utmanas. Vi sammanställer resultaten av en litteratursökning i ett flertal forskningsdatabaser med hur lättläst definieras i det praktiska arbetet. Därför inkluderar vi som material såväl en enkät riktad till personer som arbetar med lätt språk som studier, handböcker, projektrapporter och styrdokument som beskriver lätt svenska. Resultaten visar på avsaknad av en enhetlig forskningstradition om lätt svenska, olika konceptualiseringar av begreppen lätt språk respektive lättläst och fokus på skrivna texter.

Referenser

- Falkenjack, J, Heimann Mühlenbock, K, Jönsson, A. (2013). *Features indicating readability in Swedish text*. Conference paper, 19th Nordic Conference of Computational Linguistics (NODALIDA 2013). Department of Information and Computer Science, Linköping University, Linköping, Sweden, Språkbanken, University of Gothenburg, Gothenburg. SICS East Swedish ICT AB.
- Leskelä, L. 2019. *Selkokieli: Saavutettavan kielen opas*. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry.

- Lundberg, I. & Reichenberg, M. 2008. *Vad är lättläst?* Stockholm: Specialpedagogiska myndigheten.
- Nietzio, A., Naber, D. & Buhler, C. 2014. Towards Techniques for Easy-to-Read Web Content. *Procedia Computer Science* 27, 343–349.
- Nordenstam, A., & Olin-Scheller, C. (2017). Lättläst - en demokratifråga. *Utbildning och Demokrati*. ISSN 1102-6472. E-ISSN 2001-7316, Vol. 27. nr 3. 35–52.
- Wengelin, Åsa 2015. Mot en evidensbaserad språkvård? En kritisk granskning av några svenska klarspråksråd i ljuset av forskning om läsbarhet och språkbearbetning. *Sakprosa* Vol. 7 Nr. 2 Art. 4.

Studentperspektiv på drag som utmärker professionell kommunikation i skrift

Dagens affärskommunikation tar nya former och i takt med att nya kommunikationskanaler tas i bruk omprövas normerna för och uppfattningarna om godtagbar professionell kommunikation. Gränsen mellan privata och professionella texter blir allt mer flytande, dels som en följd av att företag i allt större utsträckning använder sig av kanaler där kommunikationen sker på ett mer informellt sätt, dels som resultat av företags strävan efter ett mer personligt kundbemötande och profilering som sticker ut i den tuffa konkurrensen vilket ställer företag och skribenter inför flera språkliga (Nordman & Stolt 2019) och stilistiska val.

I vårt föredrag presenterar vi resultat från en studie i ekonomistudenters uppfattningar om drag som utmärker professionell kommunikation i tre olika typer av arbetsrelaterade skrivkontexter: mejlkorrespondens, affärsbrev och inlägg i sociala medier. Dessa tre texttyper skiljer sig från varandra bl.a. beträffande grad av formalitet och vårt mål är att granska närmare vilka språkliga och stilistiska element som enligt informanterna gör dessa texter professionella – och mindre professionella – och hur studenterna motiverar sina uppfattningar.

Analysen baseras på skriftliga reflektioner av studenter som inlett en fördjupad kurs i professionellt skrivande i svenska vid Svenska handelshögskolan våren 2020. Resultaten belyser vilka egenskaper hos texter som enligt studenterna ger ett (o)professionellt intryck. Eftersom informanterna har viss erfarenhet av professionellt skrivande i arbetet kan resultaten även öka förståelsen för den roll undervisningen samt arbetsplatsens förväntningar och normer (Nord 2017) har i blivande ekonomers utveckling av skrivkompetens.

Referenser

- Nord, A. (2017). *Klarspråksskrivande och yrkeslivsskrivande*. Rapporter från Språkrådet 7. Stockholm: Institutionen för språk och folkminnen.
- Nordman, L. & Stolt, S. (2019). Arbitration, brand och välimiesmenettely – blivande ekonomers och juristers förhållningssätt till engelskans och finskans inflytande på det egna svenska fackspråket. I M. Bianchi m.fl. (Red.), *Svenskans beskrivning 36: Förhandlingar vid trettiosjätte sammankomsten*. Uppsala 25–27 oktober 2017 (s. 195–206). Uppsala: Uppsala University.

”Det är så underligt att vara så länge skiljd från Dig och barnen. Huru
månne hönsen värpa. Och huru må kona mjölka?”

- Fanny Nysténs lokala och språkliga identitet i ljuset av privata brevtexter

Borgmästarinnan Fanny Wilhelmina Nystén, f. Holmström (1852–1943) bodde antagligen hela sitt liv i Joensuu. Hon var dotter till handelsmannen Henrik August Holmström som var en central figur i det svenska sällskapslivet i staden mot slutet av 1800-talet. Hennes man var Joensuus långvarigaste borgmästare, Johan Alfred Nystén (1843–1901) som under 30 års tid (1871–1901) arbetade för staden. Tiden präglades av finska språkets frammarsch både i förvaltningen och i kulturlivet men svenska och finska levde sida vid sida i staden under flera decennier, något som blivit utforskat (Ikonen & Bister u.u.). Familjen Nystén tycks ha förhållit sig ganska neutralt och pragmatiskt till tidens språkideologier. Sannolikt använde Fanny också finska i vardagen men inom familjen var det svenska som gällde. Fanny deltog aktivt i stadens sociala liv och bl.a. inom välgörenhetsarbete. Den lokala historieskrivningen berättar dock inte mycket om henne.

I mitt föredrag kommer jag att beskriva på vilka sätt Fanny ger uttryck för sin lokala och språkliga identitet i sina privata brevtexter. Materialet består av brev som hon skrev till sina familjemedlemmar. Analysen fokuserar på hur hon kommenterar eller diskuterar den språkliga verkligheten och hur hon relaterar till sin hemstad. Även hennes språkliga drag diskuteras. Min avsikt är att ta den kronologiska dimensionen i beaktande i analysen och jämföra Fannys tidigare och senare brev med varandra.

Referenser

Ikonen, Elina & Bister Melina u.u. Svenska språket i Joensuu under borgmästare Nysténs tid 1871–1901. I: *Svenskan i Finland* 18.

Intern migration och dialektal identitet i Svenskfinland: exemplet utflyttade Ekenäsbor

Även om vi redan vet mycket om olika aspekter av det svenska språkets regionala variation i Finland finns det fortfarande infallsvinklar kvar att utforska. En sådan gäller hur svenskspråkiga personer som flyttat inom Finland upplever att flytten påverkat deras språkbruk och deras dialektala och regionala identitet. I syfte att bidra till utfyllandet av den här forskningsluckan har jag gjort en fallstudie av personer som vuxit upp i Ekenäs men som numera är bosatta på någon annan ort i Finland.

Materialet för undersökningen samlades in med en webbenkät i januari 2021. I enkäten ställdes frågor om hur informanternas svenska, deras syn på västnyländsk dialekt och deras känsla för var de hör hemma ser ut idag, och om de upplever att de börjat tala eller identifiera sig annorlunda i och med flytten. Inspiration till undersökningen har tagits från såväl finsk (t.ex. Nuolijärvi 1986; Kaihlavirta 2012) som internationell (t.ex. Omdal 1994; Thelander & Andersson 1994) forskning om hur språkbruk och identitet påverkas vid intern migration.

Enkäten besvarades av totalt 108 före detta Ekenäsbor. Informanterna är bosatta på sammanlagt 30 olika orter runtom i Finland, där de har bott allt från ett par år till flera decennier.

I mitt föredrag gör jag några nedslag i materialet och diskuterar huruvida det är möjligt att se mönster i enkätsvaren som kan knytas till språkförhållandena på den nuvarande hemorten. Går det t.ex. att se skillnader mellan Ekenäsbor som flyttat till en annan ort i Nyland jämfört med sådana som flyttat till Österbotten eller Åland?

Referenser

- Kaihlavirta, Tero (2012): *Maassamuuttajan identiteetit ja puhekieli: Jyväskylätä Turkuun muuttaneiden nuorten aikuisten paikallis- ja murreidentiteettien suhde puhekieleen*. Opublicerad pro gradu-avhandling. Åbo universitet, Finska språket.
- Nuolijärvi, Pirkko (1986): *Kolmannen sukupolven kieli: Helsinkiin muuttaneiden suurten ikäluokkien eteläpohjalaisten ja pohjoissavolaisten kielellinen sopeutuminen*. Helsingfors: SKS.
- Omdal, Helge (1994): *Med språket på flyttfot. Språkvariasjon og språkstrategier blant setesdøler i Kristiansand*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Thelander, Mats & Andersson, Roger (1994): Internal migration, biography formation and linguistic change. I: *The sociolinguistics of urbanization. The case of the Nordic countries*. Ed. Bengt Nordberg. Berlin: de Gruyter. S. 51–86.

Finlandssvenskars uppfattningar om förhållandet mellan språk och klass

Social klass har varit en viktig variabel i klassisk sociolingvistisk forskning ända sedan William Labovs studier, och många variationsstudier har visat på ett samband mellan språklig variation och social stratifiering. Vad gäller svenskan i Finland kan man nämna Saari (1975), Reuter (1982), Nyholm (1984) och Ivars (1996) som exempel på sådana studier. I en nyare studie visar Rabb (2016) att språklig variation i Vasa i viss mån kan förknippas med klasstillhörighet, och i Wikner (2019) framgår det att vissa språkdrag i Helsingfors kan indexera överklass.

Frågor om det överhuvudtaget finns klassrelaterade drag i språket och om vilka språkdrag som i så fall kan indexera sociala klasser har emellertid fortfarande inte fått tillfredställande svar. Det finns heller inga studier av talarnas uppfattningar om och attityder till klassrelaterade språkdrag. För att fylla en del av denna kunskapslucka har vi valt att anlägga ett folklingvistiskt perspektiv och samla in finlandssvenskars åsikter om språk och klass med hjälp av en webbenkät.

I vårt föredrag presenterar vi en analys av ca 200 informanternas svar på enkäten. Våra informanter har olika social bakgrund, är i olika åldrar och kommer från olika delar av Svenskfinland.

I vår analys tar vi fasta på informanternas uppfattningar om vilka samhällsklasser det finns i Finland, deras egen upplevda klasstillhörighet samt deras syn på vilka språkliga fenomen som kan fungera som index för sociala klasser.

Referenser

- Ivars, Ann-Mari (1996). *Stad och bygd – finlandssvenska stadsmål i ett regionalt och socialt perspektiv*. Folkmålsstudier 37.
- Nyholm, Leif (1984). *Svenskt stadsmål i Helsingfors*. Helsingfors: Meddelanden från Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet, serie B, nr 8.
- Rabb, Viveca (2016). Från landsbygdsdialekter till Vasasvenska. Tecken på dialektutjämning och registrering av en stadsvarietet i fyra steg. I: *Språk och stil* NF 26. S. 38–68.
- Reuter, Mikael (1982). *Kvantitet i Helsingforssvenskan*. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Saari, Mirja (1975). *Talsvenska. En sociolingvistisk studie över syntaktiska drag i intervjusvar*. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Wikner, Sarah (2019). *Svenskan i Helsingfors. Uppfattningar, perception och variation*. Åbo: Åbo Akademi.

Att utveckla kollegialt professionellt språk på en språkö – flerspråkighet genom en kommunikationsutvecklande pedagogik

Syftet är att i samarbete med lärarna och skolans huvudman utarbeta en hållbar, stadieövergripande språkutvecklande verksamhetskultur för barn och elever i åldrarna 1–19 år där lärande och identiteter stöds. Empirin hämtas från en språkö i Björneborg, där all undervisning, från daghem till gymnasium, bedrivs på svenska trots att omgivningen är helt finskspråkig. En kommunikationsutvecklande pedagogik, som främjar både fler- och enspråkiga barns och ungas interaktion sinsemellan, deras lärande samt språk- och identitetsutveckling, förankras genom lärarnas ökade medvetenhet om och förståelse för flerspråkighet.

Lärarnas tal om kommunikations- och språkstrategier kan ge en uppfattning om hur de ser på sitt språk- och identitetsutvecklande arbete och sin roll i barnens och de ungas språkutveckling.

Forskningsfrågorna är:

- Hur talar lärarna om sina språkstrategier?
- Vilka diskurser framträder i relation till kommunikation, språk, lärande och identitet?
- Hur vill lärarna ytterligare utveckla en språk- och identitetsstärkande miljö?

Analyserna av intervjuer och samtal med lärarna, då de talar om sina språkstrategier och hur dessa kan utvecklas, består av diskursanalys (Fairclough, 2003). Även delar av Bernsteins (2003) teoretiska ramverk har använts då begreppen horisontell och vertikal diskurs samt rekontextualisering har varit av betydelse för att tydliggöra och förstå diskurserna i relation till lärarnas praktik. Diskurser visar vad som anses vara korrekt, viktigt och fel men också hur individen tolkar, förstår och värderar sammanhanget. Diskurser är också uteslutande på så vis att vissa synsätt, antaganden och värderingar blir osynliggjorda då de inte anses vara betydelsefulla. Resultaten visar differenser av olika slag, t ex mellan lärargrupper beroende på ämnesinnehåll, vilket kan påverka det kollegiala lärandet.

Referenser

- Bernstein, Basil (2003). *Class, codes and control. Vol 4: The structuring of Pedagogic Discourse*. London: Routledge.
- Fairclough, Norman (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.

Ria Heilä-Ylikallio, Sigrid Ducander, Ronja Mannström, Mikaela Björklund, Samra Becic, Pamela Granskog & Camilla Forsberg

Lärares kompetensutveckling i läs- och skrivprocesser inom ramen för fortbildningsprogrammen GRÄNSLAND och GRÄNSLAND LIGHT

Ofta riktas blickarna mot skolan då ungdomars försämrade prestationer i internationella PISA-literacy test rapporteras. Även nationella utvärderingar av inlärningsresultat i modersmål och litteratur har pekat på försämrade resultat i skrivfärdigheter. Samhället har förvisso reagerat. UKM har gjort satsningar på Läsning. Statliga fortbildningsanslag för att höja lärarnas kompetens i läs- och skrivprocesser har fördelats via UBS. Fortbildningsprojektet GRÄNSLAND som pågått under tre terminer åren 2018-2019 är ett exempel på detta. En ny litet lättare omgång, GRÄNSLAND LIGHT, genomförs åren 2020-2022, samtliga via CLL vid Åbo Akademi.

Gränsland utgår från att lärarens kvalitativt högtstående arbete med läs- och skrivprocesser inte är statiskt, utan ständigt i rörelse. Målet är att lärarnas kunskaper om aktuell läs- och skrivforskning uppdateras och utvecklas via kollegial handlingsreflektion. Deltagarna blir bättre på att stötta, beskriva och utvärdera elevers och studerandes allsidiga kompetens i modersmålsämnet samt på att hantera mångfalden i klassen (Olin-Scheller & Tanner 2018; Tanner m.fl. 2017; Tjernberg 2016).

Vi har velat utvärdera och utveckla lärarfortbildningen genom att samla in forskningsmaterial inom ramen för Gränsland. På så sätt kan vi ge exaktare beskrivningar av hur lärares kompetensutveckling i läs- och skrivprocesser går till samt via den erhållna kunskapen ständigt utveckla fortbildningsprogrammet. Vi har samlat in data genom lärares reflektioner (lärartexter), observationer och diskussioner vid sidan av utvärderingsformulär. Vi har även engagerat grundexamensstuderande i pedagogik i analysarbetet vid sidan av etablerade forskare.

Mini-symposiet består av tre presentationer (a' 15 minuter) och en avslutande diskussion (15 minuter):

Ria Heilä-Ylikallio & Sigrid Ducander

- (1) **Inledning: Vilka teoretiska överväganden och val arrangemang ligger som grund för fortbildningsprojektet Gränsland?** I presentationen ges en översikt över fortbildningsprojektet utgående från deltagande lärares dialoger, texter, evalueringar och kursmaterial.

Ronja Mannström

- (2) **Lärares syn på stöttning av skrivning i grundskolan**

Mannström har i sin magisteravhandling analyserat reflektionstexter skrivna av verksamma lärare samt enskilda intervjuer med några av de deltagande lärarna inom

ramen för fortbildningsprogrammet Gränsland. I reflektionstexterna besvarar lärarna frågan hur de vill utveckla stöttning i skrivundervisningen i sin praktik utgående från en videoföreläsning av Catharina Tjernberg (se Tjernberg 2016).

Mikaela Björklund & Samra Becic

(3) Hur skriver lärare om att stötta mångfald och svenska som andra språk?

Lärarna har inom ramen för fortbildningsprogrammet Gränsland samtalat med någon som utvecklar sin svenska som andraspråk för att ta reda på vilka strategier hen använder. I presentationen beskrivs analyser av reflektionstexter som lärarna skrivit (Gibbons 2006).

Ria Heilä-Ylikallio

(4) Diskussion: Hur stöds och uttrycks en framgångsrik professionsutveckling i läs- och skrivprocesser? Vad har Gränsland hittills bidragit med?

Kommentarer av Pamela Granskog och Camilla Forsberg.

Referenser

- Cremin, T. & Baker, S. (2010). Exploring teacher-writer identities in the classroom: Conceptualising the Struggle. *English Teaching: Practice and Critique* 9(3), s. 8-25.
- Gibbons, P. (2006/2009/2010/2016). Stärk språket, stärk lärandet: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet (4., uppdaterade upplagan). Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Mannström, R. (2029). Lärares syn på stöttning av skrivning I grundskolan. Avhandling för pedagogie magisterexamen vid Åbo Akademi. Tillgänglig: <https://www.doria.fi/handle/10024/180266>
- Morgan, D. L. (2017). "I'm not a good writer": Supporting teachers' writing identities in a university course. In T. Cremin & T. Locke (Eds.), *Writer identity and the teaching and learning of writing*. s. 39-52. London & New York: Routledge.
- Tanner, M., Olin-Scheller, C. Buskvist, U. & Åkerlund, D. (2017). Ett papperslöst klassrum? Utmaningar för det uppkopplade klassrummets literacypraktiker. I: Ljung-Egeland, B., Olin-Scheller, C., Tanner, M. & Tengberg, M. (red). *Textkulturer*. Karlstad: Karlstad universitet, s. 175-194.
- Olin-Scheller, C. & Tanner, M. (2018). "Klassrummet som digital plats för lärande utmanas." I: *Svenskläraren*, 1, 2018, s. 18-19.
- Tjernberg, C. (2016): *Skrivundervisning. Processinriktat skrivande i klassrummet*. Stockholm: Natur & Kultur.

Språkpolicy och dess implementering på webben: hur förverkligas de svenskspråkigas språkliga rättigheter vid Åbo universitetscentralsjukhus?

Flerspråkiga organisationer har ofta uttalade språkprinciper och en officiell policy (Moring m.fl.2013:299). Hur en språkpolicy vid en organisation är formulerad påverkar hur personalen tolkar och tillämpar dess riktlinjer (Ricento 2005:21). Inom det EU-finansierade DYLAN-projektet kunde man notera att det ofta saknas konsekvens i hur språkpolicyer implementeras i praktiken i organisationer där det råder en språklig mångfald (Moring m.fl. 2013). Som Mustajoki m.fl. (2020) har visat upplever även de svenskspråkiga som i vardagen anser sig vara tvåspråkiga och talar både svenska och finska relativt flytande att det särskilt inom vården är viktigt att få använda sitt modersmål i akuta situationer. Samtidigt föreligger få studier som fokuserar enbart på språket inom vården (Mustajoki 2020:15).

I föredraget presenteras en pilotstudie som ansluter till Heinonens blivande doktorsavhandling där språkpolitiken vid Åbo universitetssjukhus står i fokus. I pilotstudien har vi analyserat själva språkprogrammet vid ÅUCS, vilket språkpolicyen där kallas. Vi har analyserat hur språkprogrammet är formulerat och hur det implementeras på textnivå. I föredraget ligger fokus på följande frågor: Vilket är det officiella språkprogrammet på ÅUCS? Hur har man implementerat de riktlinjer som språkprogrammet ger på ÅUCS svenskspråkiga webbsidor?

Referenser

- Moring, Tom, Godenhjelm, Sebastian, Haapamäki, Saara, Lindström, Jan, Östman, Jan-Ola, Saari, Mirja & Sylvén, Jenny, 2013: Language policies in universities and their outcomes. I: Berthoud, Anne-Claude, Grin, François & Lüdi, Georges (red.): *Exploring the Dynamics of Multilingualism*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. S. 299–322.
- Mustajoki, Marianne, 2020: Language matters: a study about language communication with bilingual Swedish speakers in Finnish healthcare. Helsingfors universitet.
- Mustajoki, Marianne, Eriksson, Johan G., Forsén, Tom, 2020: Health behaviour among bilingual Swedish speaking patients in the Finnish healthcare setting. I: *Journal of family medicine and primary care* 9 (8). S. 4041–4052.
- Ricento, Thomas, 2006: Language Policy: Theory and Practice – An Introduction. I: Ricento, Thomas. (red.): *An Introduction to Language Policy: Theory and Method*. Malden, MA: Blackwell Pub. S. 10–23.
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kieliohjelma, 2010.

Svenskan i Helsingfors inofficiella lingvistiska landskap

I föredraget presenteras en studie av svenskans roll och synlighet i de inofficiella lingvistiska landskapen i sex olika distrikt i Helsingfors. Studien spinner vidare på Syrjäläs (2015) observation om att svenskan i Helsingfors metro i första hand är synlig i officiella skyltar som lagts in i gatubilden av aktörer vars kommunikation följer språkpolitiska rekommendationer. Genom att snäva in fokus på det inofficiella lingvistiska landskapet och samtidigt vidga undersökningsmiljön till urbana distrikt av olika slag strävar studien efter att vidga och fördjupa vår insikt om svenskans närvaro i huvudstadens lingvistiska landskap.

Lingvistiska landskap består av olika slags skyltar i det offentliga rummet, av vilka en del är författade av myndigheter och andra av privata aktörer (Ben-Rafael m.fl. 2006). I lingvistiska landskap ingår även olovligt uppsatta skyltar, t.ex. klotter på parkbänkar, vilka varken styrs av kommersiella syften eller språkpolitiska riktlinjer. I föredraget ligger fokus på dessa olovliga skyltar. Analysen bygger på fotograferade skyltar i sex distrikt i Helsingfors, och tar fasta på svenskans roll och synlighet samt på variationen mellan urbana miljöer med olika slags profiler.

Studien syftar till att besvara följande frågor: Hur synlig är svenskan i det inofficiella landskapet i Helsingfors? Vilka teman tangeras i de svenskspråkiga skyltarna? Varierar andelen och typen av svenska skyltar mellan de olika distrikten, t.ex. i relation till befolkningens språkliga struktur, eller politiska profileringar?

Referenser

- Ben-Rafael, Eliezer, Shohamy, Elana, Muhammad Hasan, Amara & Trumper-Hecht, Nira 2006. Linguistic landscape as symbolic construction of the public space: The case of Israel. I: Durk Gorter (red.), *Linguistic landscape: A new approach to multilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters. 7–30.
- Syrjälä, Väinö. 2015. Svenskan i Helsingfors metro: En studie av ett lingvistiskt landskap. I: Mona Forsskåhl, Marja Kivilehto, Johanna Koivisto & Pasi Metsä (red.), *Svenskan i Finland* 15. Tammerfors: Tampere University Press. 350–365.

Sanna Heittola, Hans Landqvist, Niina Nissilä & Nina Pilke, Vasa universitet & Göteborgs universitet

Svenska termer: kontakter mellan TNC och finländska aktörer inom terminologiområdet

I mer än sjuttiofem år fungerade Tekniska Nomenklaturcentralen – TNC (från 2000 Terminologicentrum – TNC) som Sveriges nationella centrum för fackspråk och terminologi. Inom det pågående projektet Termer i tiden – tidens termer kartlägger forskare vid Göteborgs universitet, Uppsala universitet och Vasa universitet TNC:s arbete för att trygga tillgången på god terminologi inom olika fackområden och bidra till god terminologisk praxis. (Landqvist, Nissilä & Pilke 2017)

Redan från starten 1941 var TNC engagerat i internationellt terminologiarbete, först med särskilt intresse för samarbete inom Norden. Från 1940-talet hade TNC motsvarigheter i Norge och Danmark. (Selander 1972: 95–96; Bucher 2016: 71–75) Däremot fick Finland en motsvarighet först 1974 när Centralen för teknisk terminologi/Terminologicentralen – TSK inrättades (TSK). Men kontakter och samarbete mellan TNC och finländska aktörer fanns tidigare (jfr Selander 1972: 100).

I vår presentation redovisar vi en första kartläggning av samarbetet mellan TNC och aktörer i Finland från 1940-talet och framåt. Detta gör vi utifrån den delmängd av TNC:s arkiv som omfattar korrespondens mellan TNC och Finland, kallad Ufin. Mera precist söker vi svar på frågorna:

1. Vilka aktörer är inblandade?
2. Vilka typer av ärenden är aktuella och vilka aktörer tar initiativ i olika typer av ärenden?
3. Vilka resultat leder kontakterna till?

Referenser

- Bucher, Anna-Lena (2016). Nationella terminologicentraler – i allmännyttans tjänst. I: Pilke, Nina & Niina Nissilä (red.), *Tänkta termer – Terminologihänsyn i nordiskt perspektiv*. Vasa, 72–99.
- Landqvist, Hans, Niina Nissilä & Nina Pilke (2017). "Gryta bör vara benämning för kärl av kraftigt material ..." Experters bidrag för att skapa terminologiska resurser. I: *Hvem er brukerne av terminologiske ressurser – og hvordan når vi ut til dem?* Oslo, 17–30.
- Selander, Einar (1972). Terminologiarbete i Norden – erfarenheter i Sverige. I: *Sprog i Norden 1972*. København, 95–102.
- TSK = Terminologicentralen TSK rf: http://www.tsk.fi/tsk/sv/terminologicentralen_tsk_rf-121.html

Martina Huhtamäki, Jan Lindström, Inga-Lill Grahm, Jenny Nilsson, Camilla Wide & Catrin Norrby

Instruktioner med *tänk (på) (att)* i finlandssvenska och sverigesvenska sessioner med personlig träning

I denna studie jämför vi instruktioner som innehåller *tänk på*, *tänk på att* och *tänk att* i finlandssvenska och sverigesvenska sessioner med personlig träning, där instruktioner som ramar in med detta kognitiva verb förefaller vara rätt frekventa (t.ex. *tänk på handlederna*, *tänk på att handlederna ska vara rakare*, *tänk att du ska pressa ut knäna lite*). Studien ansluter sig till ett delprojekt om friskvård inom forskningsprogrammet IVIP (Interaktion och variation i pluricentriska språk – kommunikativa mönster i sverigesvenska och finlandssvenska). Den teoretiska och metodologiska infallsvinkeln är variationspragmatik (Schneider & Barron 2008), samtalsanalys (Sidnell & Stivers 2012) och kommunikationsetnografi (Saville-Troike 2003).

Vår studie är kvalitativt inriktad, fokuserande på interaktionssekvenser så som de utvecklar sig i realtid. Materialet består av två inspelningar från Finland och två från Sverige, var och en cirka en timme lång. Vi har excerperat instruktioner som innehåller konstruktionen *tänk (på) (att)* riktad till motionären. Vi undersöker vilken typ av syntax som används, prosodiska drag (bl.a. betoning hos *på*), tajmning i förhållande till övningen som pågår liksom samtidiga kroppsliga drag hos tränaren och motionären. Dessa egenskaper av de instruerande handlingarna jämför vi sedan mellan de finlandssvenska och sverigesvenska inspelningarna.

Studien visar bl.a. att instruktioner med *tänk (på) (att)* är vanligare under de sverigesvenska träningsessionerna än under de finländska. Den särskilda konstruktionen *tänk på att* är därtill ovanlig i det finlandssvenska delmaterialet. Vi kommer vidare att dryfta den funktionella fördelningen mellan de olika *tänk*-konstruktionerna och de betydelsepotentialer som de innehar.

Litteratur

Saville-Troike 2003: *The ethnography of communication. An introduction*. Malden, MA: Blackwell publishing.

Schneider & Barron, red. 2008: *Variational pragmatics. A focus on regional varieties in pluricentric languages*. Amsterdam: John Benjamins publishing company.

Sidnell & Stivers, red. 2012: *The handbook of conversation analysis*. Chichester: Wiley-Blackwell.

Källhänvisningar i *Mechtilds uppenbarelsen*

Mechtilds uppenbarelsen nedskrevs i klostret Helfta i Tyskland på 1290-talet och representerar medeltidens kristna mystik. Texten översattes från latin till svenska 1469 av Jöns Budde som var klosterbroder i Nådendal och sannolikt född i det nuvarande Finland. Buddes version av *Mechtilds uppenbarelsen* hör till de få längre fornsvenska texter som har en klar anknytning till den östra riksdelen.

Texten innehåller ett stort antal citat som i regel är tagna från Bibeln och bara undantagsvis från andra källor. I mitt föredrag fokuserar jag på källhänvisningar som inte sällan förekommer i samband med citaten. Ibland saknas källhänvisningar dock helt. När de finns är de oftast oprecisa, ibland även felaktiga (t.ex. *som prophetin ysayas foresagdhe; som salomon [...] scriffwar j kärlekx bokinne*). Hänvisningarna hade emellertid en viktig funktion, eftersom berömda namn gav citaten auktoritet och trovärdighet. Citaten var ofta så bekanta att några källhänvisningar inte alltid behövdes. Under medeltiden var det i många fall svårt att kontrollera om källhänvisningarna var korrekta eller inte, vilket delvis förklarar förekomsten av felaktiga uppgifter. Källhänvisningarna har Budde ofta tagit direkt från sin latinska förlaga men ibland verkar de vara tillagda av Budde.

I mitt föredrag kommer jag också att diskutera problematiken kring Buddes förlaga. Just den latinska handskrift som Budde använde sig av har inte bevarats till våra dagar. Eftersom alla medeltida handskrifter är unika, skiljer sig alla bevarade versioner på något sätt från den handskrift som Budde hade i sina händer. Jag kommer att jämföra Buddes svenska tolkning med tyska och latinska versioner av *Mechtilds uppenbarelsen*. Noggranna jämförelser mellan många olika bevarade versioner kan hjälpa oss att veta hur Buddes direkta förlaga ungefär kan ha sett ut. Tillägg som Budde gjorde kastar nytt ljus på den medeltida översättningsprocessen och hur en text formulerades på svenska på 1460-talet.

Vad tänker du om det? – om användningen av verben *tänka* och *tycka* i dagstidningarna *Svenska Dagbladet*, *Dagens Nyheter* och *Hufvudstadsbladet*

I detta bidrag redogör jag för användningen av verben *tänka* och *tycka* som uttryck för en uppfattning eller ett subjektivt omdöme. Syftet med studien är att utreda om verben delvis används i samma *epistemiska betydelse*, dvs. för att kvalificera ett påstående. De frågor som jag söker svar på är: 1) I vilka kontexter fungerar verbet *tänka* som epistemisk kvalifikator i dagstidningarna *Svenska Dagbladet*, *Dagens Nyheter* och *Hufvudstadsbladet*? 2) Går det att göra lexikala distinktioner med verben *tänka* och *tycka* i epistemisk funktion?

Aijmer (1988) jämförde betydelseomfånget mellan svenskans *tycka* och engelskans *think*. Hon menade att det görs ett antal lexikala distinktioner med verben *tänka*, *tro*, *tycka* och *anse* som inte behöver göras i engelskans *think*. Verbet *tycka* ger ett uttryck för en subjektiv värdering och verbets särskilda funktion kommer tydligast fram när det placeras som ett parentetiskt inskott eller som ett påhäng till meningen, t.ex. "Dom spelar bra ihop, *tycker jag*".

I *Språktidningen* (1/2015) påpekar Blensenius att vissa retar sig på formuleringen *jag tänker* när den används för att uttrycka en åsikt. Enligt *Svenska Akademiens ordlista* innebär verbet *tänka* att "ägna sig åt tankeverksamhet" och "ha för avsikt, ämna". Därtill ger *Svensk ordbok* verbet betydelsen "ha som sin uppfattning" som kanske kommer närmast betydelsen hos verbet *tycka* "ha åsikten eller inställningen som framgår av el. efterfrågas i sammanhanget; ofta mer känslomässigt än rationellt grundad".

Materialet som ligger till grund för denna studie består av verbens *tänka* och *tycka* förekomster i ett urval av upplagorna av dagstidningarna *Svenska Dagbladet*, *Dagens Nyheter* och *Hufvudstadsbladet* 2019–2020.

Enligt de preliminära resultaten kan det antas att svenskans *tänka* i vissa kontexter fungerar som epistemisk kvalifikator i dagstidningstexterna, t.ex. "Jag frågar Moussa som har varit länge i Sverige och sett hur vi har handskats med invandringen, *vad tänker han?* [...] Vad ger han Sverige för betyg? – Jag är besviken! Jag borde vara integrationsminister, *tänker jag* (SvD 30.1.2020).

Referenser

- Aijmer, Karin (1988) Tyck inte så mycket - om användningen av verbet *tycka*. I: Linell et al. *Svenskans beskrivning* 16. Linköping: Studies in Communication.
- Blensenius, Kristian (2015) "jag tänker". *Språktidningen* 1/2015.
- SAOL = *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket* (2015): Fjortonde upplagan. Utg. av Svenska Akademien. Stockholm.
- SO = *Svensk ordbok* utgiven av Svenska Akademien (2009).

Regeringen rapporterar om statligt ägda bolag – Legitimeringsstrategier i ministerns förord i finländska redovisningar

I Finland lämnar regeringarna årligen en samlad redovisning över verksamheten i de statligt ägda bolagen till riksdagen, en årsberättelse för statens ägarstyrning. Årsberättelsen omfattar cirka hundra sidor text och sammanfattar varje statligt ägt bolags resultat på en sida. Texten kan liknas vid privata företags årsredovisningar på så sätt att den upprättas årligen och beskriver verksamhetens resultat i ekonomiska termer. Dokumentet har emellertid en unik karaktär, eftersom den förutom att redovisa finansiellt resultat är till för att skapa förtroende och legitimera statligt ägande.

I föredraget presenteras en studie av legitimeringen av det statliga ägandet i ministerns förord i de finländska årsberättelserna från åren 2007–2016. Ministerns förord upptar den plats i årsberättelsen där vd:ns förord normalt står i privata bolags årsredovisningar och är en text där ministern sammanfattar det gångna året och lyfter fram valda aspekter både då det gäller bolagens verksamhet och statligt ägande. I studien analyseras legitimeringsstrategier utgående från Leeuwens (2007) klassifikation. Analysen av textmaterialet kompletteras med aspekter som berör legitimering ur ett material som samlats in via intervjuer med aktörer involverade i utarbetandet av årsberättelsen. Dessutom görs jämförelser med motsvarande rikssvenska text- och intervjumaterial för att belysa specifika finländska drag.

Studien är en del av projektet RegeRa – Regeringar rapporterar om statligt ägande, som är ett samarbetsprojekt mellan forskare vid Lunds universitet och vid Vasa universitet. Syftet med projektet är att analysera och jämföra hur regeringarna i Sverige och i Finland redovisar för och legitimerar statligt ägande i sina årliga berättelser.

Referens

Leeuwen, Theo van (2007). Legitimation in discourse and communication. *Discourse & Communication* [online]. 1:1 [läst 12.2.2020], 91–112. Begränsat tillgänglig:
<https://doi.org/10.1177%2F1750481307071986>

Lexikala finlandismer i en privat dagbok

Föredraget handlar om lexikala finlandismer i en privat dagbok skriven av en äldre svenskspråkig person från språkön Uleåborg under åren 1995–2004. Det övergripande syftet är att redogöra för hurdana lexikala finlandismer det förekommer i materialet. Dagboken möjliggör uppföljning av autentisk språkanvändning genom flera år och fungerar på så sätt som värdefull dokumentation av en språköbos språkliga repertoar. Eftersom jag tidigare forskat i kodväxling i samma material, är jag speciellt intresserad av finlandismer som till sitt ursprung är fennicismer. Den teoretiska frågan om gränsdragning mellan kodväxling och finlandismer i form av direktlån och/eller betydelselån från finskan gör sig härvid gällande.

Hur ska t.ex. följande exempel ur materialet behandlas?

Ex. 1: Gick en liten *länk*.

Ex. 2: Promenerade igen vår vanliga *lenkki*.

Ordet *länk* i exempel 1 är en vedertagen finlandism, som tas upp av bl.a. *Finlandssvensk ordbok*. Det är ett exempel på en *semantiskt förskjutet finlandism*, dvs. "ett ord eller uttryck som används i en annan betydelse i finlandssvenskan än i standardsvenskan" (af Hällström-Reijonen 2012: 80). Ursprunget till finlandismen är det finska ordet *lenkki*, som både genom sin form och genom sin betydelse har gett upphov till den särfinlandssvenska användningen av ordet *länk* i betydelsen 'motionsrunda'. Skribenten använder både direktlånet *lenkki* och den försvenskade formen *länk* utan någon synbar stilistisk eller annan skillnad. Är det då fråga om samma eller olika kontaktfenomen? Dagboken uppvisar annars också intressant variation mellan standardsvenska, finlandssvenska samt finska ord och uttryck, vilket pockar på en diskussion om hur en flerspråkig person använder sin språkliga repertoar i informellt, privat skrivande.

Referenser

- Finlandssvensk ordbok*, 2016. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 45. Tillgänglig: <<http://kaino.kotus.fi/fsob/>>.
- af Hällström-Reijonen, Charlotta, 2012: Finlandismer och språkvård från 1800-talet till i dag. Nordica Helsingiensia 28. Helsingfors universitet: Nordica, Finska, finskugriska och nordiska institutionen.

Uttryckstypen *vi med X 'jag och X'* i finlandssvenskt språkbruk

I finlandssvenskt språkbruk kan pronomenet *vi* i exempel som *Vi for med Nisse till stan* användas på ett sätt som avviker från språkbruket i Sverige. I exemplet syftar *vi med Nisse* ofta på 'jag och Nisse' i stället för 'vi och Nisse'. Betydelsen 'jag och Nisse' innebär att *Nisse* hör till den grupp som pronomenet *vi* syftar på. När *Nisse* nämns i satsen, lägger man alltså inte till en deltagare utan syftar på en deltagare som redan ingår i gruppen. Man kunde därmed säga att *vi* egentligen betyder 'jag'.

Språkliga uttryck av detta slag kallas för *inclusive coordination*. Uttryckstypen förekommer också i finska, t.ex. *Me käytiin Jariin kanssa yliopistolla* 'Jag och Jari besökte universitetet. Den är vidare vanlig i ryska, estniska, lettiska, polska och ungerska men förekommer inte i några andra västeuropeiska språk än isländska, som uppvisar en snarlik konstruktion: *við Ólafur* 'Ólafur och jag' (Sigurðsson 2006, Wood 2009).

I både finlandssvenska och finska förekommer uttryck av typen *Vi med X 'jag och X'* typiskt i talat språk och i ledigare skriftspråk. Uttryckstypen är ovanligare i formella register, speciellt i finlandssvenska. Det handlar ändå inte om en ny språklig innovation. Belägg förekommer t.ex. i brev från sekelskiftet 1900:

Vid vårt besök i juli upptecknade **vi** tillsammans **med Fröken Lindqvist** utom tallrikar, hvilka återfinnas und. samma numror i den tillsända katalogen, äfven koppar, skålar och terrin, men dessa hade då ännu icke fått sina nya katalognummer, utan voro försedda med gamla numror, (hvilka af fröken L. på ett skildt papper antecknades) hvarför jag icke hittar dem i katalogen.
28/08/1900 (Paul Sinebrychoffs brevsamling)

För att få en uppfattning om hur uttryckstypen används i finlandssvenska och finska samlade jag hösten 2019 in bedömningar av exempelsatser på nätet. Webbenkäten resulterade i svar av 618 finlandssvenska och 810 finska informanter. Materialet, som omfattar olika åldersgrupper och regioner, visar hur bedömningarna skiljer sig åt mellan finlandssvenska och finska informanter. Samtidigt finns det goda skäl att anta att just språkkontakt med finska har resulterat i uttryckstypen i finlandssvenska. Medan det förekommer avsevärd strukturell variation bland liknande uttryck i andra språk, uppvisar uttrycken i finlandssvenska och finska flera gemensamma strukturella drag. Den regionala fördelningen inom enkätsvaren visar att områden med starkare kontakt med finska korrelerar åtminstone i viss mån med större andel finlandssvenskar som godkänner uttrycket.

Referenser

- Paul Sinebrychoffs brevsamling*. Finlands Nationalgalleri, Helsingfors. [Webbsida.] [Hämtat 22.1.2021.] Tillgänglig: <http://kirjearkisto.siff.fi/>
- Sigurðsson, Halldór Ármann 2006: The Icelandic noun phrase: central traits. *Arkiv för nordisk filologi* 121. S. 193–236.
- Wood, Jim 2009: Icelandic Imposters and the Proprial Article. *NYU Working Papers in Linguistics* 2. S. 1–29.

Arbetslivsfärdigheterna som utgångspunkt för svenskstudierna vid juridiska fakulteten

I en tvåspråkig stat behövs akademiska experter som kan arbeta på båda språken, finska och svenska. Därför ingår svenskstudier i alla universitetsexamina vid finskspråkiga universitet. Målet med studierna är att studenterna når sådana muntliga och skriftliga kunskaper i svenska som är nödvändiga med tanke på det egna området (Statsrådets förordning om universitetsexamina 794/2004, 6§).

För att garantera att svenskstudierna möter arbetslivets behov har användningen av svenska i juridiska yrken undersökts och den här kunskapen har implementerats i svenskstudierna vid juridiska fakulteten vid Åbo universitet. Behovet av svenskan rapporteras utifrån en detaljerad behovsanalys, och studien bygger på en enkätundersökning (N=43) samt intervjuer (N=8). Data analyserades utifrån en kvalitativ och kvantitativ ansats.

Först ges en överblick över finskspråkiga juristernas rapporterade behov av svenska i juridiska yrken, med fokus på behovet av skriftliga färdigheter. Sedan diskuteras mot bakgrunden av sociokulturellt perspektiv på inläring (t.ex. van Lier 2004) och funktionell språksyn (t.ex. Dufva et al. 2011) hur den här kunskapen kan implementeras i svenskstudierna vid juridiska fakulteten.

Resultatet visar att svenskan är en del av finskspråkiga juristernas yrkeslivsfärdigheter och att svenskan är ett viktigt språk i det flerspråkiga arbetslivet. Både muntliga och skriftliga kunskaper behövs. Vanliga svenska texter i arbetslivet är e-postmeddelanden, men också mera krävande facktexter som t.ex. domar och avtal skrivs. Den här mångfacetterade språkanvändningen ska främjas i svenskstudierna. Studier som bygger på autentisk inläring (t.ex. Littlewood 2014) kan stödja studenternas aktiva språkanvändning redan under studietiden och senare i arbetslivet.

Referenser

- Dufva, H., Aro, M., Suni, M. & Salo, O-P. 2011. Languages as objects of learning: language learning as a case of multilingualism. *Apples – Journal of Applied Language Studies*. 5 (1), 109–124.
- van Lier, L. 2004. *The ecology and semiotics of language learning: a sociocultural perspective*. Boston: Kluwer Academic Publishers cop.
- Littlewood, W. 2014. Methodology for teaching LSP. I V. K. Bhatia (red.) *The handbook of language and professional communication*. New York: Routledge, 287–303.

”Ibland översätter vi, ibland lämnar vi bort eller ersätter, beror på
sammanhanget.”

– hur småbarnspedagoger och förskolelärare hanterar inslag på andra
språk än bokens huvudsakliga språk i text och i bild

Tidigare studier har visat att inslag på andra språk än bokens huvudspråk kan förekomma i bilderböcker likväl som i skönlitteratur riktad till ungdomar och vuxna (Björklund & Lönnroth 2016). Bilderboken anses primärt vara skriven för barn men den vuxna fungerar ofta som medläsare (Nodelman 1988: 1–3; Salisbury & Styles 2012: 7). Vid högläsning för en barngrupp i småbarnspedagogiken eller i förskolan ställs den vuxna inför ett val när inslag på ett annat språk än bokens huvudspråk ingår i den primära texten eller i den intraikoniska texten. Hur personal i småbarnspedagogiken och i förskolan i en svenskspråkig kontext i Finland hanterar inslag på andra språk vid högläsning är av intresse i denna studie.

Studien utgår från en enkät skickad till daghem och förskolor i Finland där verksamhetsspråket är svenska. Enkäten har fått 215 svar. Fokus för den här studien ligger på hur småbarnspedagoger och förskolelärare hanterar bild och text i högläsningen samt på de kommentarer som skrivits om hur de hanterar text på andra språk än bokens huvudspråk. De preliminära resultaten visar att informanterna i någon mån observerar den intraikoniska texten och att det förekommer en mängd lösningar på hur hantera text på andra språk än bokens huvudspråk i samband med läsningen.

Referenser

- Björklund, Siv & Harry Lönnroth (red.) (2016). *Språkmöten i skönlitteratur. Perspektiv på litterär flerspråkighet*. Vasa: Vakki Publications.
- Nodelman, Perry (1988). *Words about Pictures: the narrative art of children's picture books*. Athens: University of Georgia Press.
- Salisbury, Martin & Morag Styles (2012). *Children's Picturebooks. The art of visual storytelling*. London: Laurence King Publishing.

Partikelbruk hos andra generationens invandrare i Sydösterbotten

Pragmatiska partiklar är språkliga drag som kan avslöja aspekter av en talares identitet, som hans ålder eller regionala hemvist. Ändå kan talare vanligtvis inte precisera partiklarnas exakta funktion eller användningsregler. Tidigare studier (Svensson 2009, Wiese 2011) har visat att talare med flerspråkig bakgrund varierar i sitt partikelbruk i jämförelse med talare med enspråkig bakgrund, och ett avvikande partikelbruk används för att signalera en specifik grupptillhörighet. Talare i språkkontaktsituationer har enligt studierna ett flexiblere grammatiskt system som tillåter modifikationer och innovationer speciellt vad gäller pragmatik och informationsstruktur. Denna studie undersöker den pragmatiska partikeln *som* hos unga, andra generationens invandrare i Sydösterbotten. Partikeln används i österbottniska dialekter både i en approximerande och i en fokuserande funktion. Dessutom markerar partikeln *som* regional österbottnisk tillhörighet.

Studien undersöker inspelningar av talare med invandringsbakgrund med hänsyn till partikeln frekvens, placering och funktion i relation till att dessa rör sig i en flerspråkig miljö. Resultaten jämförs med material från talare från södra Österbotten utan invandringsbakgrund.

Preliminära resultat visar att talare med invandringsbakgrund använder partikeln *som* mer frekvent än talare utan invandringsbakgrund. Vidare tenderar talare med invandringsbakgrund att främst placera partikeln i dess traditionella position, satsadverbialpositionen, medan talare utan invandringsbakgrund har en mer varierande placering av partikeln. Detta förklaras med att talare med invandringsbakgrund använder partikeln oftare i dess approximerande funktion, medan talare utan invandringsbakgrund använder *som* i större utsträckning som en fokuserande partikel, som vanligtvis placeras framför det fokuserade elementet. Studier av liknande partiklar visar att fokusering representerar ett senare steg inom pragmatikaliseringsprocessen än approximation, vilket skulle indikera att talarna med invandringsbakgrund är mer konservativa i sin användning av partikeln, snarare än mer innovativa som visats i tidigare studier.

Referenser

- Svensson, Gudrun. 2009. Diskurspartiklar hos ungdomar i mångspråkiga miljöer i Malmö. Doktorsavhandling. Lunds universitet.
- Wiese, Heike. 2011. *So* as a Focus Marker in German. *Linguistics* 49 (5), 991-1039.

Grammatiska regler eller intuition i svenskinlärares skrivande

Forskare har länge debatterat vilken roll explicit och implicit kunskap samt explicit undervisning i grammatik har i språkinläring. Olika åsikter finns om explicit kunskap om regler är till nytta samt huruvida eller på vilket sätt den används i produktion av andraspråket (Ellis, R. 2015b). I denna fallstudie fokuserar vi på vad svenskinlärare berättar om sitt bruk av explicita grammatikregler i skrivprocessen. Vi är intresserade av hur de ser på sin användning av dessa regler i skrivandet och om de hänvisar till den grammatikundervisning de fått.

I vår fallstudie deltog nio finskspråkiga inlärare av svenska varav fem gick på en språkcenterkurs och hade varierande huvudämnen medan fyra var förstaårsstudenter med svenska som huvudämne. De skrev en text med hjälp av tangentloggningsprogrammet *ScriptLog*. En retrospektiv, stimulated recall intervju om skrivprocessen och det eventuella bruket av explicita grammatikregler utfördes efteråt. Deltagarna besvarade även några allmänna frågor om skrivvanor. Intervjuerna analyserades kvalitativt.

Våra preliminära resultat visar att det finns skillnader mellan olika inlärare om och i vilken omfattning informanterna nämner explicita grammatikregler i intervjun. Några informanter tar upp olika regler, speciellt ordföljdsregler, medan andra konstaterar att de inte förlitar sig på några regler utan försöker känna efter om formuleringen låter bra eller rätt (*rule vs feel*, Ellis, R. 2015a). Vi diskuterar vilken betydelse resultaten kan ha för språkundervisning.

Referenser

- Ellis, R. 2015a. Form-focused instruction and the measurement of implicit and explicit L2 knowledge. I: Rebuschat, P. (red.) *Implicit and Explicit Learning of Languages*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam. s. 417–441. (EBSCOhost), Hämtad den 13 juni 2017.
- Ellis, R. 2015b. *Understanding second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Hu, G. 2011. Metalinguistic knowledge, metalanguage, and their relationship in L2 learners. *System* 39 (1). 63–77.

Nyckelord: explicit kunskap, grammatikregler, skrivprocess, språkinläring

Att beskriva läge i tidningsannonser på 1700- och 1800-talet

Genom att undersöka salu- och uthyrningsannonser utgivna i Åbo tidningar på 1700- och 1800-talet analyserar jag hur de dåtida åboborna beskrev fysiskt läge och vad de dåtida lägesbeskrivningarna berättar om deras syn på sin omgivning. I det moderna rumsliga språkbruket utnyttjas ofta det officiella adresssystemet som bygger på gatunamn och fastighetsnummer. Detta system höll på att etablera sig också i Åbo under den undersökta tidsperioden, men det hade dock ännu inte slagit sig igenom helt. Följaktligen möter vi också samma slags lediga och skiftande rumsliga formuleringar som också dagens människor kan använda när de ger kompletterande uppgifter om den rumsliga ordningen på en viss plats, t.ex. "wid Ryska kyrkan, i kapten Weckmans gård". En lägesbeskrivning kan bestå av flera komponenter eller landmärken som kan indelas i naturelement, element i det människoformade rummet samt andra människor. Fritt formulerade lägesbeskrivningar är högst subjektiva och valet av landmärken kastar ljus över individuella mentala kartor. Genom att kontrastera annonsernas formuleringar med mina tidigare resultat från lägesbeskrivningar rörande det medeltida Åbo visar jag hur stadssamhället hade distanserat sig från den omkringliggande naturen. Det förekom dock tydliga skillnader mellan enskilda stadsbors rumsliga språkbruk och det bakomliggande tänkandet: graden av urbanitet och modernitet verkar ha varierat.

Det skisserade föredraget bygger på mitt pågående forskningsprojekt som handlar om rumsligt språkbruk i det förmoderna Finland. Jag har nyligen publicerat en artikel om temat, rörande uppkomsten av toponymer i den tidiga Jyväskylätrakten, i Lähde – historiatieteellinen aikakauskirja (<https://lahde.journal.fi/article/view/101412>). En annan artikel, om lägesbeskrivningar i källmaterialet rörande det medeltida Åbo, torde utkomma i Folkmålsstudier senare i år.

Vilka finlandssvenska översättare anses vara "betydelsefulla översättare till svenska"? Användningen av benämningen "finlandssvensk" och urvalet av översättare i *Svenskt översättarlexikon*

Den digitala resursen *Svenskt översättarlexikon* (SÖL) är ett "biobibliografiskt uppslagsverk med artiklar om svenska och finlandssvenska översättare från äldsta tid till idag". Målet för SÖL får sägas vara högst ställt: "I princip kan [SÖL] behandla alla betydelsefulla översättare till svenska [...]". (Kleberg 2009:179, 173) Men vad innebär *svensk* och *finlandssvensk* och vilka översättare är *betydelsefulla*?

I januari 2020 fanns det totalt 493 artiklar i SÖL. Processen bakom urvalet av översättare i SÖL framgår dock inte av allmänt tillgängliga uppgifter (jfr Vainiomäki 2017:6). Inte heller finns det uppgifter om karakteriseringen av översättare som [*sverige*]*svenskar* eller *finlandssvenskar*. I min presentation redovisar jag en studie utifrån två forskningsfrågor:

- (1) Hur används benämningen *finlandssvensk* i den aktuella versionen av SÖL?
- (2) Vilka finlandssvenska översättare behandlas i SÖL och kan därmed antas vara "betydelsefulla översättare till svenska" – och vilka gör det möjligen inte?

Materialet för studien sammanställs genom sökningar i SÖL på *Finland* och de trunkerade ordformerna *finländ**, *finlandssvensk** och *finsk** samt på verk översatta från finska respektive ryska till svenska. Utifrån resultaten av sökningarna närläses aktuella artiklar för att besvara forskningsfråga (1) och (2). För att besvara forskningsfråga (2) jämförs SÖL med *Biografiskt lexikon för Finland* och *Uppslagsverket Finland* (BLF, UVF).

Referenser

BLF = *Biografiskt lexikon för Finland*: <http://www.blf.fi>

Kleberg, L. (2009). Att göra översättningar synliga. Om översättningshistoria och databasen *Svenskt översättarlexikon*. I: Jansson, E. (red.), *En bok om böcker och bibliotek tillägnad Louise Brunes*. Huddinge, s. 173–186: <http://sh.divaportal.org/smash/get/diva2:213960/FULLTEXT01.pdf>

SÖL = *Svenskt översättarlexikon*: <https://litteraturbanken.se/oversattarlexikon>

UVF = *Uppslagsverket Finland*: www.uppslagsverket.fi

Vainiomäki, Kim (2017). Fokus på den skönlitterära översättaren. En innehållsanalys av finska och svenska översättarprofilartiklar. Avhandling pro gradu i ämnet Svensk översättning. Helsingfors: Helsingfors universitet: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/229618/Vainiomaki_Kim_Pro%20gradu_2017.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Jannika Lassus, Helsingfors universitet
Johanna Tanner, Svenska handelshögskolan

Vad skriver svenskspråkiga experter?

Inom vårt forskningsprojekt FISKAR (Finlandssvenskars skrivande i arbetslivet, se Lassus & Tanner 2019, Tanner & Lassus 2018) utforskar vi bland annat vad experter i affärlivet skriver, på vilket språk och med vilka digitala redskap. Vår teoretiska ram är skrivandets ekologi, etnografi och sociolingvistik (Barton 2007, Lillis 2013). I detta föredrag presenterar vi resultat från analyser av 18 intervjuer i Helsingfors (n=12) och Vasa (n=6) med svenskspråkiga finländare i affärlivet. I de semistrukturerade intervjuerna har vi ställt frågor om skrivande, skriftpraktiker och språkval. I detta föredrag summerar vi informanternas rapporterade skriftpraktiker på svenska: Vad skriver informanterna på svenska? Till vem skriver de på svenska? Våra preliminära resultat visar att informanterna använder svenska i olika hög grad beroende på de specifika expertuppgifter de har och beroende på vilka personer de kommunicerar med.

Referenser

- Barton, David 2007 [1994]. *Literacy: an introduction to the ecology of written language*. 2nd ed. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Lassus, Jannika & Tanner, Johanna 2019. Svenskan i det finländska affärlivet. – *Svenskans beskrivning 36: Förhandlingar vid trettiosjätte sammankomsten*. Uppsala 25–27 oktober 2017. Marco Bianchi, David Håkansson, Björn Melander, Linda Pfister, Maria Westman & Carin Östman (toim.). Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet, s. 119–129.
- Lillis, Theresa. 2013. *The Sociolinguistics of Writing*. Edinburgh Sociolinguistics. Stockport Cheshire: Edinburgh University Press.
- Tanner, Johanna & Lassus, Jannika 2018. Kotimaiset kielet työelämässä. Suomenruotsalaisten käsityksiä kielenkäytöstä, kielitaidosta ja kotimaisten kielten opetuksesta. *AFinLAn vuosikirja. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja* 76, 75(1), s. 115–133. <https://doi.org/10.30661/afinlavk.69285>

Therese Lindström Tiedemann, Helsingfors universitet
David Alfter, Göteborgs universitet
Elena Volodina, Göteborgs universitet

På pin kiv – att lära sig svenska flerordsuttryck

När vi lär oss ett nytt språk ska vi inte bara lära oss enstaka ord och hur vi använder dessa, vi måste också lära oss vilka uttryck som är "fasta uttryck" antingen i betydelse (*hälsa på någon*) eller i form (*lättare sagt än gjort*) eller båda delarna (*huller om buller*). Enligt en del studier kan dessa uttryck utgöra så mycket som 50 % av vokabulären (Erman 2007: 28). Tidigare forskning har visat att just flerordsuttryck ännu är svåra på mer avancerade färdighetsnivåer och att de ofta är något som utmärker andraspråkstalare (jfr Pawley & Syder 1983: 194f; Wray & Perkins 1999).

I den här studien presenterar vi resultat kring utvecklingen av förståelsen av flerordsuttryck i relation till de europeiska färdighetsnivåerna (CEFR / GERS). Vi baserar oss på data från ett crowdsourcing experiment vi gjort med inlärare (B1-nivå och uppåt) och lärare och forskare i svenska som andraspråk och dessutom på data från kursbokskorpusen Coctail (Språkbanken, Göteborg).

I presentationen jämför vi hur inlärare och lärare/forskare ser på flerordsuttryckens svårighetsgrad och relaterar det till uttryckens kompositionalitet samt frekvenser i såväl kursböcker som förstaspråkskorpusar såsom tidningsspråkskorpusar för sverigesvenska och finlandssvenska. Vi kommer att visa att inlärare och lärare/forskare är ganska överens i sina uppskattningar (Volodina et al inskickad).

Referenser

- Erman, B. 2007. Cognitive processes as evidence of the idiom principle. *International journal of corpus linguistics*. 12(1).
- Pawley, A. & Syder, F. 1983. Two puzzles for linguistic theory: nativelike selection and nativelike fluency. I: Richards & Schmidt (red.) *Language & Communication*.
- Volodina, E., Alfter, D & Lindström Tiedemann, T. (inskickad). Multi-word expressions as indicators of L2 learner proficiency competence: Which ones at which level?
- Wray, A. & Perkins, M. 2000. The functions of formulaic language: an integrated model. *Language and Communication* 20.

Plenarföreläsning:
Att skriva, och att skriva på svenska, i Sverige

I detta föredrag belyser vi den didaktiskt orienterade skrivforskningen i Sverige i dag genom några nedslag i studier från de senaste decennierna. Två framträdande riktningar handlar dels om skrivande i olika skolämnen, dels om andraspråkselevs skrivande. Skolverksamheten ramar in av styrdokument, men en samhällsförändring som påverkat skrivundervisningen i hög utsträckning är immigrationen och därmed en alltmer heterogen elevgrupp.

Under de senaste åren har ett stort antal elever gått Språkinträdning, ett gymnasieprogram för nyanlända elever i gymnasieålder; läsåret 18/19 gick 13 200 elever år 1 i Språkinträdning. Praktiken är relativt ung, och även om skrivundervisning för andraspråkselever är belyst saknas forskning om den specifika skrivpraktiken i detta program. Vi presenterar resultat från en intervjustudie med sju lärare verksamma i detta program. Genom lärarnas narrativer analyseras diskurser om skrivande och skrivundervisning i ett ekologiskt perspektiv (van Lier, 2008). Vi undersöker hur lärare arbetar med skrivundervisning i en hårt inramad verksamhet, där eleverna har vitt skilda utgångslägen med avseende på både språk och tidigare skolgång. Dessutom riktar vi uppmärksamhet mot lärarnas teoretiska bevekelsegrunder. I analysen utgår vi från begreppet *teacher agency* och intresserar oss för hur lärare utvecklar *agentive capacity* och använder *agentive space* (Priestly, Biesta & Robinson, 2015). Resultaten tyder på att lärarnas professionella förhållningssätt bottnar i gedigen didaktisk kunskap och erfarenhet samt en sociopolitisk medvetenhet.

Referenser

- van Lier, L. (2008). Ecological-semiotic perspectives on educational linguistics. I B. Spolsky & F.M. Hult (red.), *Handbook of educational linguistics* (s. 596–605). Oxford: Wiley Blackwell.
- Priestly, M., Biesta, G. & Robinson, S. (2015). Teacher agency. What is it and why does it matter? I J. Evers & R. Kneyber (red.), *Flip the system. Changing education from the ground up* (s. 134–148). Hoboken: Taylor & Francis.

Human, statistisk eller neural? Maskinöversättning inom EU

Översättning som praktik förändras i dag snabbare än någonsin tidigare på grund av den tekniska utvecklingen. Denna utveckling påverkar hur översättningar skapas och vår förståelse av begreppen *översättning* och *redigering*. Även gränsen mellan *översättning* och *skrivande* suddas ut och är inte lika tydlig som tidigare. (Dam-Jensen & Heine 2013, Jakobsen & Mesa-Lao 2017, O'Brien 2018.) Ett led som uppmärksammas allt mer i denna tekniska utveckling är införandet av maskinöversättningen (MT) som ett verktyg även vid professionell översättning.

I mitt föredrag diskuterar jag ur ett deskriptivt och kontrastivt perspektiv maskinöversatta svenska EU-texter och hur översättarna själva ser på maskinöversättning. Våren 2019 tog Europeiska kommissionen i bruk neural maskinöversättning för att ersätta den tidigare statistiska maskinöversättningen. Jag har på uppdrag av kommissionen jämfört statistiskt maskinöversatta (STM) texter med neuralt maskinöversatta (NMT) texter. Jag har med Europeiska kommissionens och Europiska rådets svenska översättare fört diskussioner kring deras upplevelse av och förhållningssätt till maskinöversättning. Avslutningsvis har jag analyserat totalt 262 kommentarer som översättarna vid dessa institutioner skrivit ner om sin uppfattning om och sitt förhållningssätt till maskinöversättning.

Analysen visar att även om NMT bidragit till ytmässigt språkligt mer korrekta maskinöversatta texter, finns fortfarande utmaningar kopplade till MT. I fråga om översättarnas förhållningssätt till MT varierar det mycket mellan individer, både vad gäller för- och nackdelar med MT som hjälpmedel och hur MT upplevs påverka översättarens professionella identitet och yrkesbild. Materialet har samlats in i samband med workshopar jag hållit vid Europeiska kommissionen och Europeiska rådet.

Referenser

- Dam-Jensen, H. & Heine, C. 2013. Writing and translation process research: Bridging the gap. *Journal of Writing Research*, 5(1), s. 89-101.
- Jakobsen, A. L., Mesa-Lao, B. 2017. *Translation in Transition. Between cognition, computing and technology*. Benjamins.
- O'Brien, S. & Conlan O. 2018. Moving towards personalising translation technology. I: *Moving Boundaries in Translation Studies*. Routledge. S. 81-97

Skriftspråket hos en "vanlig" man kring sekelskiftet 1900

Utgående från några anteckningshäften, som jag av en slump hittade hemma hos mig, kommer jag att ge en inblick i en "vanlig" mans sätt att skapa text i slutet av 1800-talet och en bit in på 1900-talet. Materialet för min studie består av fyra enkla anteckningshäften där min morfar tecknat ner viktiga data under sitt liv som emigrant, husbonde och botare. Anteckningarna är nerskrivna under åren 1890–1899 och 1911–1948. Materialet representerar en form av vardagligt skrivande och utgör ett slags dagbokstext även om skribenten inte följer ett strikt och regelbundet skriv- och dateringssystem sådant som är brukligt i vanliga dagböcker.

Bondedagböcker och vardagligt skrivande har intresserat forskare framför allt ur historiska synvinklar, medan lingvister inte visat samma förkärlek för texterna. Ann-Catrine Edlund (2007) är en av de få språkforskare som på svenskt håll studerat dagboksskrivande i jordbruksmiljö, i hennes fall i Norrland. Också Lars-Erik Edlund (2013) har behandlat bondedagböcker och fokuserat bl.a. på det dialektfärgade språket.

Dagboksformen gör skribenten till centralfigur i det vardagliga skrivandet. Skribenten är både sändare och mottagare av texten. Hans sociala och språkliga bakgrund liksom också hans skolbildning sätter spår i texterna både i fråga om innehåll och i fråga om språklig utformning.

Studien i språket i anteckningshäftena görs som en kvalitativ analys av det lingvistiska materialet och behandlar texternas yttre drag, språklig påverkan, stavning, fraser, ord och form. Studien visar att morfar/skribenten producerade sin text på ett haltande skriftspråk där normer och icke-normer, talspråk, dialekt och standardspråk samsades om det språkliga utrymmet i anteckningshäftena.

Referenser

- Edlund, Ann-Catrine (2007). *Ett rum för dagen. En studie av två kvinnors dagboksskrivande i norrländsk jordbruksmiljö*. Umeå.
- Edlund, Lars-Erik (2013) Introduktion. Några reflektioner om vardagligt skriftbruk. I: Jacobsson, Roger (red.). *Morfars karta visar vägen*. Umeå.

En svårighetshierarki för inversion?

Språkbad ger excellenta inlärningsresultat tack vare tidig startålder, rikligt inflöde och meningsfull interaktion, men grammatisk korrekthet, bl.a. ordföljden, bereder ofta problem (Sipola 2008). Svenskan är ett V2-språk, och ordföljden utgör en klassisk problemkälla för L2-inlärare. Överanvändning av rak ordföljd har dokumenterats av flera forskare (Hyltenstam 1978, Bolander 1988, Rahkonen 2001), speciellt när inlärarens L1 saknar V2-regeln (Bohnacker 2004), men resultaten är motstridiga vad gäller orsakerna till överanvändningen.

Inversion hos språkbadseleverna har inte undersökts tidigare. Mitt syfte är därför att undersöka inversion hos 12- och 15-åriga språkbadselever (n=70 resp. n=86) jämfört med 16-åringar som läser traditionell A2-svenska (n=44). Materialet består av ett test med olika slags fundament (dvs. adverbial, bisatser och frågeord). Centrala frågor är:

- Vilken fundamentstyp är lättast respektive svårast?
- Finns det skillnader mellan informantgrupperna? Hur kan de förklaras?

Referenser

- Bohnacker, U. 2004: Is V2 really that hard to acquire for second language learners? On current universalist L2 claims and their empirical underpinnings. *Working Papers in Scandinavian Syntax*, 74. Lund: Lunds universitet, 43–79.
- Bolander, M. 1988: Nu hoppas ja inte så mycke. Om inversion och placering av negation och adverb i svenska som andraspråk. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.) *Första symposiet om svenska som andraspråk, Vol 1*. Stockholm: Stockholms universitet. s. 203–214.
- Hyltenstam, K. 1978: Variation in interlanguage syntax. *Working papers No. 18*. Lund: Department of General Linguistics, Lunds universitet.
- Rahkonen, M. 2001: Om kontextens inverkan på inversionen i finska gymnasisters svenska. I: Hauksdóttir, A, Arnbjörnsdóttir, B., Gardarsdóttir, M. & Þorvaldsdóttir, S (red.) *Forskning i nordiske sprog som andet- og fremmedsprog*. Reykjavík: Háskólaútgáfan. s. 206–220.
- Sipola, S. 2008: Den språkliga korrektheten i uppsatser på svenska. I: Swanström, T. (red.), *Språkbad: två språk i Utveckling. Kielikylpy: Kaksi Kieltä Kehityksessä*. Turku: Skrifter från Svenska institutionen vid Åbo Akademi. s. 79–91.

Svenska som andraspråk i skolan: språkbadslevers reflektioner kring att skriva på svenska och att bidra till förekomsten av svenska i skollandskap

Svenskt språkbad i Finland är ett undervisningsprogram där finskspråkiga barn tillägnar sig ett andraspråk från småbarnspedagogiken till slutet av den grundläggande utbildningen (se t.ex. Björklund 2019). Andelen undervisning som ges på språkbadsspråket svenska utgör minst 50 % av hela programmet. Utöver muntligt inflöde tillhandahåller skolor också skriftligt inflöde på andraspråket. Skolors visuella miljöer, dvs. skollandskap (eng. *schoolscapes*), består av olika språk och budskap som förmedlas via skriftligt alster. Via skollandskap kan man främja, eller begränsa, synligheten av diverse språk. (Brown 2012.)

Syftet med föredraget är att visa hur språkbadslever i årskurserna 5, 7 och 8 reflekterar kring den skriftliga andraspråksanvändningen i skolan. Hur upplever eleverna sitt andraspråk i skrift? Hur kan eleverna inverka på synligheten av svenskan i skolan? Materialet i studien innefattar intervjuer med sex språkbadslever och fotografier av skriftliga alster på svenska i en lågstadie- och en högstadieskola i huvudstadsregionen. Diskursanalys har tillämpats som ansats i studien (se t.ex. Pietikäinen & Mäntynen 2019). Resultaten indikerar att språkbadsleverna i olika åldrar har likartade självbedömningar av sina färdigheter i andraspråket medan elevernas skriftliga andraspråksanvändning har olika tendenser i grundskolans lägre och högre årskurser. Språkbadslevernans möjligheter att bidra med svenskan i skollandskapen är begränsade av yttre aktörer men eleverna uttrycker en vilja att främja svenskans ställning i skolornas visuella miljöer.

Referenser

- Björklund, S. (2019). Research trends and future challenges in Swedish immersion. I: M. Haneda & H. Nassaji (red.), *Perspectives on Language as Action*. Bristol: Multilingual Matters. 45–60.
- Brown, K. D. (2012). The linguistic landscape of educational spaces. Language revitalization and schools in Southeastern Estonia. I: D. Gorter, H. F. Marten & L. Van Mensel (red.), *Minority languages in the linguistic landscape*. New York: Palgrave MacMillan. 281–298.
- Pietikäinen, S. & A. Mäntynen (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tammerfors: Vastapaino.

Åsa Palviainen, Jyväskylän universitet

Plenarföreläsning Tusen barnröster om familj, språk och appar

Det digitalt medierade landskapet blir från tidig ålder tillgängligt för de flesta barn i Norden, först genom lekfullt interagerande med skärmar och i takt med att den digitala litteraciteten utvecklas ökar även den interpersonella språkligt kodade kommunikationen. I den här presentationen kommer jag att fokusera på åldersgruppen 9 till 12 år och de app- och språkvanor man har i dessa åldrar, i synnerhet i kommunikationen med andra familjemedlemmar. Vi vet idag förvånansvärt lite om den här åldersgruppen: Det finns rikligt med kartläggningar av användningen av t.ex. sociala medier men dessa handlar oftast om tonåringar och äldre, forskning om barnfamiljer tenderar att fokusera på risker med internet, pedagogisk forskning rör det digitala klassrummet, lingvistisk forskning tittar på fenomen som kodväxling i digitala fora och forskning om barns flerspråkiga utveckling fokuserar ofta på barnets första år och den muntliga kommunikationen i hemmet.

I projektet "What's in the App?" vid Jyväskylän universitet (2018-2022) undersöker vi digitalt medierad kommunikation i familjer som har endera svenska, ryska eller polska som ett av sina vardagsspråk. Under hösten 2019 genomförde vi en tre veckor lång enkätdatainsamlingsturné till 15 finlandssvenska skolor i Österbotten, Åboland, Östra Nyland och övriga Finland. Metoden var av hybridtyp: vi utvecklade en digital enkät (Webropol) att besvaras på en surfplatta och en forskare med assistent besökte personligen de 62 klassrummen (årskurser 3-6). I anslutning till besöken fick även föräldrar möjlighet att besvara en motsvarande enkät riktad till dem. Totalt svarade 1 002 barn och 168 vuxna på enkäten.

I denna presentation kommer jag att ge en omfattande bild av de tusen barnens röster om vad en 'familj' är, hur (ofta) de använder appar som WhatsApp, Snapchat, SMS, FaceTime och TikTok och med vem, hur och varför, samt vilket/-a språk som cirkulerar i familjerna och apparna. Jag kommer även att diskutera de etiska och praktiska utmaningarna som kom med denna typ av datainsamling, såväl som öppningarna och möjligheterna den gav.

När Östersjön skiljer oss åt – om likheter och skillnader i dödsannonsens uttryck i DN och Hufvudstadsbladet

I vårt forskningsprojekt *"Hämtad av Gud" eller "Lämnat oss i stor sorg och saknad"*. Har dödsannonsen i dagspress förändrat uttryck under de senaste 20 åren? studerar vi dödsannonsens förändring sedan 2000 i den svenska morgontidningen Dagens Nyheter (DN). Vi gör också en jämförelse med den finlandssvenska motsvarigheten Hufvudstadsbladet (HBL) för att kunna analysera olika uttryck i dödsannonsens form och innehåll ur ett pluricentriskt perspektiv. Tidigare forskning som jämfört svenskan i Finland och Sverige har främst fokuserat på språkstrukturella aspekter (se t.ex. Reuter 1992), men i ökande grad har även språkbruksmönster undersökts (se Norrby u.u för översikt). Resultaten visar på skillnader i såväl faktiskt bruk av språket som i uppfattningar om språkbruk. Det är också tydligt att talarna av den dominerande varieteten (sverigesvenska) generellt sett har sämre kännedom om den icke-dominerande varietetens (finlandssvenska) språkanvändning än tvärtom.

Trots grundläggande likheter i dödsannonsens funktion utformas dödsannonsen olika i svenska och finlandssvenska tidningar, kanske p.g.a. av skillnader i kulturella traditioner. Ger detta avtryck också i det språkliga uttrycket i annonserna, och i så fall hur? I föredraget presenterar vi två undersökningar baserade på annonsmaterial från DN och HBL samt en enkät genomförd i de båda länderna. Våra huvudsakliga frågeställningar baseras på likheter och skillnader i dödsannonsernas text och bruk av symboler i de båda tidningarna, de uppfattningar som framkommit i enkäterna och ömsesidig kunskap om synen på dödsannonsen ur ett pluricentriskt perspektiv.

Referenser

- Norrby, C. U.u. Att interagera på finlandssvenska och sverigesvenska. Hur hänger språkbruk, kultur och nation ihop? Antagen för publicering i konferensvolymen *Svenskan i Finland* 18.
- Reuter, M. (1992) 'Swedish as a pluricentric language' in M. Clyne (ed.) *Pluricentric Languages. Different Norms in Different Nations* Berlin:Mouton de Gruyter, pp. 111–16.

Uleåborgsflickor som brevskrivare på 1860- och 1870-talen

"Som du ser måste jag fundera mycket för att få ett bref sammansatt på finska"

På 1850-talet var norra Finlands administrativa och ekonomiska centrum Uleåborg känt för skeppsbyggandet, sjöfarten och tjärhandeln. Under denna tid var cirka 10 procent av Uleåborgs befolkning svenskspråkiga. Stora handelshus hade byggts upp av de svenskspråkiga, som hade livliga kontakter med Stockholm och andra svenska städer. De förmögna borgarläkterna, men även hantverkare och andra, åkte ofta till Stockholm för att lära sig den stora världens affärspraxis och för att idka handel. Även många handelsmän och hantverkare från Sverige och det svenskspråkiga Österbotten hade bosatt sig i Uleåborg. Även om svenskan var bildnings-, myndighets- och kulturspråket var staden finskspråkigare än vad den såg ut. Staden var också omgiven av ett purfinskt landskap, vilket påverkade språkförhållandena i staden.

Språket i borgarhemmen var vanligen svenska, men familjemedlemmarna talade också finska, som exempelvis användes av tjänstefolket. En av de ledande släkterna i staden var familjen Pentzin, som hade nio barn. Ett av barnen hette Maria Sofia, som föddes 1853. Tio år senare började hon sin skolgång i Svenska fruntimmersskolan. I slutet av 1860-talet skickades hon till Schweiz för att gå på en internatskola. Under sin vistelse i Schweiz fick hon flera brev från sina skolkamrater och vänner. Dessa brev är huvudsakligen skrivna på svenska, men brevskrivarna har även använt andra språk. För det första är mitt syfte att redogöra för vilka andra språk flickorna använde och varför. För det andra studerar jag om de kommenterade språkvalet eller språkbruket i Uleåborg på något sätt. För det tredje tar jag upp vissa ofta förekommande språkdrag, till exempel användningen av ordet *nog* i början av satsen. Kan man se finskans inverkan på denna företeelse? Metodologiskt är det fråga om en kvalitativ närläsning av breven.

Innebörden av skrivstöttning i teori och praktik

Stöttning från engelskans metaforiska begrepp *scaffolding* (Vygotsky, Bruner m.fl., 1976, Tjernberg 2016, Smagorinsky, 2018) är fortfarande relativt obekant inom undervisningspraktiken i Finland. Att stötta i skrivande innebär att läraren stödjer eleven på väg mot ökat lärande och större självständighet. Stödstrukturerna kan se olika ut beroende på elevens språkliga nivå, men läraren behöver ha kännedom om olika former av stöttning vid skrivhandledning. I ett språkutvecklande perspektiv handlar stöttning om att läraren stödjer eleven i skrivprocessen, dels för att vidga och stötta elevens förståelse, dels för att stödja elevens möjligheter att interagera och uttrycka sig i skrift. Studiens teoretiska förankring ligger i den sociokulturella lärandeteorin och proximala utvecklingszonen (Vygotsky, 1978). Inom samarbetsprojektet *Skrivstöttning* (ÅA) är syftet att utveckla skrivpedagogiken i språkligt varierande miljöer med avseende på stöttande skrivstrategier för elever i åk 7–9 med svenska som L1 och L2.

Syftet är att undersöka och problematisera skrivstöttning som begrepp och praxis. Utgående från magisteravhandlingar i ämnet pedagogik med fokus på stöttning och respons (2019–2020), fackuppsatser av ämneslärarstuderande i svenska och litteratur (2017–2019) och insamlad data inom projekt *Skrivstöttning* (ÅA) belyses skrivstöttning ur både en teoretisk och praktisk-pedagogisk infallsvinkel.

Referenser

- Smagorinsky, P. (2018). Is Instructional Scaffolding Actually Vygotskian, and Why Should It Matter to Literacy Teachers? *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. Vol 62, No.3 pp.253–257. International Literacy Association.
- Tjernberg, C. (2016). *Skrivundervisning. Processinriktat skrivande i klassrummet*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Säljö, R. (2017). Lärande och lärandemiljöer. I S-E. Hansén & L. Forsman (Red.), *Allmändidaktik – vetenskap för lärare* (s. 147–174). Lund: Studentlitteratur.
- Wood, D. J., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychiatry and Psychology*, 17(2), 89-100.
- Vygotsky, Lev (1978): *Mind in Society: Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press.

Finländare och Finland i Stockholms stads tänkeböcker

Stockholms stads tänkeböcker utgör ett ypperligt exempel på professionellt skrivande i äldre tid. I sin helhet sträcker sig tänkeböckerna över en period från senmedeltid till tidigmodern tid, dvs. åren 1474-1660. Tänkeböckerna innehåller protokoll från rådstugurätten i Stockholm och de är också en central källa till vår kännedom om finländarnas förehavanden i den dåtida huvudstaden, eftersom en hel del finländare nämns vid namn i protokollen. De kunde vara inblandade i t.ex. olika våldsbrott, arvstvister eller husköp, men tänkeböckerna handlar även om bl.a. administrativa ärenden.

En stor del av de rådstuguprotokoll som finländare eller Finland förekommer i finns sammanfattade och publicerade i storverket *Finlands medeltidsurkunder* (FMU) av Reinhold Hausen (utarbetat 1910-1935). Hausen har överfört den relevanta substansen i protokollen till 1900-talssvenska och på det sättet gjort innehållet tillgängligt för exempelvis dagens historiker och släktforskare. FMU utgör grunden för databasen *Diplomatarium Fennicum* som nyligen moderniserats och utvidgats med digitala resurser.

Trots Hausens arbete med FMU finns det fortfarande ett relativt stort antal rådstuguprotokoll som är intressanta ur finländskt perspektiv men som saknas i FMU. I vårt föredrag presenterar vi ett projekt vid Åbo universitet vars syfte är att råda bot på detta. I projektet samarbetar studerande, lärare och forskare från läroämnet nordiska språk och historieämnen kring det äldsta tänkeboksmaterialet och fyller luckor i finländsk historieskrivning genom att bidra med nytt material till *Diplomatarium Fennicum*.

Söka på engelska och chatta på svenska – språkliga behov och val i mediebruket

Flera studier visar att engelskan dominerar den digitala sfären, också i Finland, speciellt gällande ungas medieanvändning. Den svenskspråkiga ungdomsbarometern (2018) visar att nästan hälften av svenskspråkiga ungas internetanvändning sker på engelska, medan andelen svenska och finska varierar utgående från om finska används i familjen.

Även annan medieanvändning har förändrats snabbt de senaste åren, speciellt sedan Netflix fick fotfäste på den nordiska mediemarknaden, som vid sidan av Youtube erbjuder ett starkt engelskdominerat innehåll. Ändå använder de svenskspråkiga unga i Finland också svenskspråkiga medier, visar den nyaste svenskspråkiga ungdomsbarometern (2020). Barometersiffrorna säger ändå inte så mycket om *varför* man använder medieinnehåll på olika språk och vilken roll språket spelar i valet av medier.

En klassisk teori inom medieforskningen är "uses and gratifications" (U&G), som tar avstamp i att publiken har vissa behov som de försöker få tillfredsställda via olika typer av mediekonsumtion (Katz, Blumler & Gurevitch, 1974). I en omfattande litteraturgenomgång konstaterar Sundar och Limperos (2013, 510) att U&G-forskningen visar på att behoven kan tillfredsställas via tre dimensioner av medieanvändningen: innehållsrelaterade, processrelaterade (kopplade till själva medieanvändningen) och sociala dimensioner. Under de senaste åren har U&G-teorin fått ett uppsving i och med ett fokus på behoven som tillfredsställs via användningen av sociala medier, där tekniska egenskaper i medierna kommer in som en fjärde dimension. Varken i U&G-forskningen om traditionella medier eller om sociala medier lyfts däremot språkliga behov fram, vilket antagligen har sin förklaring i att det främst är i minoritetsspråkskontexter sådana behov aktualiseras.

Jag närmar mig dessa frågor genom att analysera intervjuer med 26 svenskspråkiga unga som diskuterar sin språk- och medieanvändning. Analysen är ett försök att utveckla U&G-teorin och öka förståelsen för språkets roll i medievalen, vilket är av stor vikt med tanke på framtiden för minoritetsspråksmedier och i förlängningen minoritetsspråkens vitalitet.

Den språkliga standardiseringsprocessen vid Åbo Akademi 1722–1828

En av de stora språkliga processerna i 1700-talets Sverige var framväxten en standardiserad ortografi. Diskussionen om hur en enhetlig svenska skulle se ut inleddes i slutet av 1600-talet, och i mitten av 1700-talet skedde en kraftig inskränkning av den ortografiska variationen. Aktörerna i processen var i första hand vetenskapsakademierna, boktryckerierna, enskilda språkmän och författare samt i viss mån centralmakten. Den standardiserade ortografin kodifierades slutgiltigt 1801 i Carl Gustaf af Leopolds *Afhandling om Svenska stafsättet*.

I mitt föredrag presenterar jag resultatet av en större undersökning av den tryckta svenskans ortografi vid akademien i Åbo 1722–1828, dvs. från nystarten efter stora nordiska kriget till flytten till Helsingfors efter Åbo brand. Sammanlagt analyseras 20 ortografiska variabler i utdrag ur 44 texter tryckta vid Akademiska boktryckeriet. Varje decennium är representerat av fyra texter, varav åtminstone en text är en avhandling eller annat vetenskapligt verk, en text en dikt och en text en andlig text. Det huvudsakliga syftet är att ta reda på dels om ortografin vid det finländska universitetet standardiserades i samma takt som språket i västra riksdelen, dels om den finländska svenskan var fullständigt ortografiskt standardiserad 1828. Detta kan ge oss information om styrkan i de språkliga kontakterna mellan Åbos akademiska el. bildade kretsar och motsvarande kretsar i framför allt Stockholm, vilket i sin tur kan ge en bakgrund till hur den språkliga utvecklingen under 1800-talet i Finland kan förstås. Jämförelsematerial från Sverige tas från Santesson (1986), Teleman (2002) och Teleman (2019).

Referenser

- Santesson, Lillemor 1986: *Tryckt hos Salvius. En undersökning om språkvården på ett 1700-talstryckeri med särskild hänsyn till ortografi och morfologi*. Lund.
- Teleman, Ulf 2002: *Ära, rikedom och reda: svensk språkvård och språkpolitik under äldre nyare tid*. Stockholm: Svenska språknämnden.
- Teleman, Ulf 2019: *Svensk ortografihistoria: Från 1200-tal till 1700-tal*. Lund.

Finlandssvenska gymnasimodersmåslärares föreställningar om essäprovet som skolgenre

Studentexamenprovet i modersmålet bestod åren 2007–18 av två delar, provet i textkompetens och essäprovet. Inför den förnyelse av provet som digitaliseringen av studentexamen föranledde genomfördes hösten 2017 tre fokusgruppsintervjuer (Wibeck, 2000) med sammanlagt 7 finlandssvenska gymnasielärare i svenska och litteratur. Syftet var att synliggöra lärarnas föreställningar om essäprovet. Forskningsfrågorna riktade in sig på lärarnas beskrivning av essäprovet som genre, deras karakteriseringar av starka essäprov och hur dessa karakteriseringar förhåller sig till litteraturvetenskaplig essäteori. En induktiv innehållsanalys gjordes av det empiriska materialet som omfattar knappt 3,5 timmar transkriberade fokusgruppsamtal.

Resultatet från studien visar att lärarnas beskrivningar av essäprovet som genre är heterogen: dels identifierar de flera skolexterna genrer som essäprovet kan jämföras med, dels gör studentexamenskontexten samtidigt att genren uppfattas som skolsk. I fokusgruppsamtalen framstår de starka essäproven som prototypiska för genren. Det som enligt lärarna karakteriserar dessa starka essäprov är såväl textrelaterade som skribentrelaterade teman. De förra handlar om att starka essäprov förväntas vara språkligt normenliga på en lokal textnivå och också fungera på en global nivå vad gäller genre, stil och disposition. Ännu viktigare kännetecken för ett starkt essäprov framstår dock i lärarnas beskrivningar skribentrelaterade teman vara. Där uttalar sig lärarna snarare om skribenterna än om texterna, och det som premieras är tankeskärpa, originalitet och mottagarmedvetenhet. Sammantaget ligger lärarnas karakteriseringar av de starka essäproven nära litteraturvetenskapliga beskrivningar av essän som litterär genre.

Lärarnas föreställningar om essäprovet kan relateras till flera av skrivdiskurserna i Ivaničs (2004) ramverk. Därmed aktualiseras även den skrivdidaktiska frågan om vilken roll implicit respektive explicit undervisning spelar i gymnasiet när de studerande ska förberedas för studentexamensprovet och utvecklas som skribenter.

Referenser

- Ivanič, R. (2004). Discourses of writing and learning to write. I: *Language and Education* 18 (3), s. 220-245.
- Wibeck, V. (2000). *Fokusgrupper. Om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Anders Westerlund, Åbo Akademi
Ann-Christin Randahl, Göteborgs universitet
Ria Heilä-Ylikallio, Åbo Akademi

Fyra gymnasielärares kollegiala samtal om skrivande i anslutning till det digitala studentprovet i modersmålet

I denna studie intresserar vi oss för kollegiala samtal om skrivande i en särskild kontext, studentexamensprovet i modersmålet som sedan hösten 2018 består av provet i läskompetens och provet i skrivkompetens. Reformen av provet föranledde lärare att positionera sig i förhållande till delvis nya uppgiftstyper, bedömningskriterier och tekniska lösningar och öppnade upp för engagerade diskussioner om skrivande och skrivundervisning.

Målet med kollegial samverkan är att stärka elevernas kunskapsutveckling. I en metastudie (Stoll m.fl., 2006) konstateras att framgångsrika lärandegemenskaper utmärks av gemensamma värderingar och visioner, delat ansvar för elevers lärande, reflekterande förhållningssätt, samarbete och ett gemensamt kunskapsbygge. Syftet med vår studie är att granska vilka föreställningar om skrivande på gymnasiet som uttrycks i lärarsamtal.

Undersökningsmaterialet består av tre inspelade samtal mellan fyra lärare från två finlandssvenska gymnasier. Genom tematisk analys (Braun & Clarke, 2006) av lärarsamtalen har tre övergripande teman identifierats: studentexamensprovet, skrivundervisningen och lärarprofessionen.

Resultaten presenteras, exemplifieras och diskuteras i relation till Ivaničs (2004) diskursanalytiska ramverk om skrivande och skrivundervisning. Vi ser en spänning mellan den färdighetsdiskurs som lärarna uppfattar att studentexamensprovet representerar och en bredare syn på skrivande som de själva står för. När studentexamensprov tidigare konstaterats styra undervisningen (Makkonen-Craig, 2010) skönjer vi i lärarsamtalen konflikter på ett djupare plan. Den ämnessyn studentexamen upplevs företräda skiljer sig så pass markant från den som lärarna identifierar sig med att de känner sin lärarprofession utmanad, samtidigt som de tack vare kollegial samverkan kan få stöd av varandra.

Referenser

- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. I *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), s. 77–101.
- Ivanič, R. (2004). Discourses of writing and learning to write. I: *Language and Education* 18 (3), s. 220–245.
- Makkonen-Craig, H. (2010). Ylioppilasaine ja päättökokeen tavoitediskurssi: genre ja varjogenre. I: *Kielillä on merkitystä. Näkökulmia kielipolitiikkaan*, 206–252. Helsinki: SKS.

Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M. & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: a review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7, 221–258.

Niande eller duande? Uppfattningar om tilltal i Finland

Att niande fortfarande används i vissa situationer i Finland medan det i Sverige är mycket sällsynt har dokumenterats i flera studier (Norrby m.fl. 2007, Clyne m.fl. 2009). Också inom forskningsprogrammet Interaktion och variation inom pluricentriska språk (IVIP) har vi kunnat dokumentera denna tendens. I de läkare–patient- och servicesamtal som vi undersökt förekommer niande inte i samtalen på svenska från Sverige men däremot i viss mån i samtalen på svenska i Finland (Norrby m.fl. 2015, Norrby m.fl. 2018). Hur resonerar då svenskspråkiga i Finland kring duande och niande? Vill man bli duad eller vill man bli niad?

I denna studie analyserar vi svar på en frågelista som samlats in vid Svenska litteratursällskapet i Finland mellan december 2019 och mars 2020 (SLS 2347). Resultaten avspeglar den komplexa situationen i Finland där inställningen till duande respektive niande varierar såväl mellan olika generationer, geografiska områden och sociala roller som mellan enskilda individer.

Referenser

- Clyne, Michael, Norrby, Catrin & Warren, Jane 2009. *Language and Human Relations. Styles of Address in Contemporary Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Norrby, Catrin, Nilsson, Jenny & Nyblom, Heidi 2007. Tilltalande tilltal? Om tilltalsskick i Finland och Sverige. *Sprak och stil* NF. 17 (2006). S. 5–29.
- Norrby, Catrin, Wide, Camilla, Lindström, Jan & Nilsson, Jenny 2015a. Interpersonal relationships in medical consultations. Comparing Sweden Swedish and Finland Swedish Address Practices. *Journal of Pragmatics*. 84. S. 121–138.
- Norrby, Catrin, Wide, Camilla, Nilsson, Jenny & Lindström, Jan. 2018. Positioning through address practice in Finland-Swedish and Sweden-Swedish service encounters. In Beeching, K., Ghezzi, C. & Molinelli, P. (red.). *Positioning the self and others: social indexicality and identity construction* (Pragmatics & Beyond New Series vol. 292), Amsterdam: Benjamins. S. 19–49.

Undervisningens effekt på den grammatiska korrektheten i fri skriftlig produktion

I andraspråkforskningen har det länge debatterats vilken effekt undervisning har på den grammatiska korrektheten hos inlärare. Undervisningen har visat sig ha positiv effekt i olika grammatiska test men effekten på den grammatiska korrektheten i inlärares fria produktion har visat varierande resultat och studierna har hittills varit få. (Se t.ex. Goo et al. 2015.)

I min doktorsavhandling (Åberg 2020) har jag undersökt undervisningens effekt på inläring av ordföljden i svenska hos andraspråksinlärare i fri skriftlig produktion. Fokuset i undersökningen ligger på ordföljden, eftersom tidigare undersökningar har visat att problem med felaktig ordföljd förekommer vanligt bland andraspråksinlärare oavsett deras modersmål. Dessutom är ordföljden en struktur som inlärare tillägnar sig relativt sent. (Se t.ex. Pienemann & Håkansson 1999.)

Materialet för undersökningen samlades in vid tre olika tidpunkter under en förberedande kurs i svenska vid ett finskt universitet. Fri skriftlig produktion granskades med hjälp av en skriftlig bildbeskrivningsuppgift. Sammanlagt 53 inlärare deltog i undersökningen.

I den här presentationen redogör jag för vilken effekt undervisningen på kursen hade på korrektheten av inversion i huvudsatser samt placeringen av negation och andra mittfäldsadverbial i bisatser i fri skriftlig produktion.

Referenser

- Goo, J., Granena, G., Yilmaz, Y. och Novella, M. 2015. Implicit and explicit instruction in L2 learning. Norris & Ortega (2000) revisited and updated. I P. Rebuschat (red.). *Implicit and Explicit Learning of Languages*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 443–482. E-bok.
- Pienemann, M. och Håkansson, G. 1999. A Unified Approach towards the Development of Swedish as L2. A Processability Account. *Studies in Second Language Acquisition* (SSLA) 21: 383–420.
- Åberg, A.-M. 2020. *Effekten av explicit undervisning på inläring av explicit och implicit kunskap om ordföljden i svenska*. Diss., Åbo universitet.

Nyckelord: andraspråksinläring, skriftlig produktion, ordföljden i svenska

Plats och ställe på vykort till och från Wasa/Nikolaistad 1900–1920: Om framväxten av "Det Moderna"

Tidigare forskning om postkort som sändes under de två första decennierna av 1900-talet i Finland har tagit fasta på oroligheterna efter Nikolaj II:s trontillträde 1894 och tillsättandet av Bobrikov som generalguvernör 1898 med uppgift att ta sig an separatistiska aktiviteter i storfurstendömet Finland.

Vykortet är ett halvoffentligt kommunikationsmedel, som kan tolkas på olika sätt av olika läsare, mottagare, "tjuvläsare", personal som hanterar post etc. Med ett postkort kunde man implicit uttrycka sin åsikt i schismen mellan Ryssland och Finland: bilderna på vykortet valdes i enlighet med ens ståndpunkt, frimärken valdes av samma orsak och kunde klistras på vykortet på olika sätt – på sned, upp-och-ned etc. för att sända meddelanden "mellan raderna" av det man kunde skriva.

Det här var också en tid då medborgarnas litteracitet inte var allmän – men att skriva, sända och spara på vykort var en aktiv hobby speciellt bland ungdomen. Språket och det sätt man uttryckte sig på kan således ge ytterligare insikt om speciellt den "vanliga människans" syn på det samtida samhället.

På andra sidan Bottenhavet tog "Det Moderna" fart med industrialisering och turism och detta illustreras rikt på den tidens vykort från Jämtland och Härjedalen. Återspeglas även "moderna" strömningar i vykortet från Svenskfinland?

I det här diskursanalytiska föredraget där vykortstexter ses som narrativa "small stories" ställer jag vykort som sänts från Wasa med omnejd i centrum. Ett postat vykort är en medvetet skapad artefakt; vilka föreställningar om den geografiska platsen har den personen (med hjälp av kortförlagets utbud) velat förmedla och hur samarbetar bilden (och ev. färdigtryckt text) på vykortet med den skrift som läggs till av sändaren? Vilka "ställen" (dvs. föreställda platser (med ambivalent tolkning)) representeras och väljs ut att bli sända mellan personer i postkortsinteraktion? Vad representerar t.ex. en mångfald av bilder på breda gator i Vasa och i övriga Svenskfinland?